

Болгов Руслан Олегович, аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИКИ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА РОБОТИ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВІВ

Криміналістика посіла важливе місце в роботі правоохоронної системи сьогодні як суттєвий важіль у попередженні й розкритті злочинів та правопорушень. Хоча деякі помилково вважають криміналістику як науку виключно для правоохоронців, але звичайні громадяни стикаються з її аспектами щодня. Наприклад, вміння відрізнити відомі бренди від підробок, справжні гроші від фальшивок – це не що інше як аспекти криміналістики. Також методи криміналістики використовуються в таких сферах діяльності, як підрозділи комерційної безпеки, банківські установи (перевірка підписів на справжність) тощо [1, с. 152].

Учинення кримінального правопорушення супроводжується певними змінами середовища у навколишньому оточенні. Такі зміни прийнято називати слідами злочину. Одним з великих розділів криміналістичної техніки, що вивчає сліди злочину є трасологія. На сьогодні, криміналістична трасологія є одним із широкоживаних методів криміналістики [2, с. 96], в тому числі і як важливий метод пошуку доказів у ході розслідування приватним детективами. Трасологічні методи допомагають розкривати низку злочинів та встановлювати винних, знаходити місця викраденого або навпаки – виключати зі списку підозрюваних. Важливим інструментом трасологічного аналізу є візуальний пошук. Він використовується для встановлення об'ємних та поверхневих (видимих та слабо видимих) слідів. Основна перевага візуального пошуку в тому, що при його застосуванні на сліди не має суттєвого впливу і тому вони зберігаються у незмінному первинному стані [3, с. 68].

Яким же чином криміналістична трасологія може допомогти у роботі приватного детектива під час досудового розслідування і при співпраці з поліцією? Проаналізуємо приклад з власної практики.

Після розлучення за рішенням суду було здійснено розподіл майна подружжя. Так, чоловіку дісталася породиста собака, яка за документами від початку була оформлена на нього. Однак, дружина ще до рішення суду, собаку забрала собі і відмовлялася її повертати. Навіть після рішення суду, добитися цього було не можливо. Була написана заява до поліції по факту крадіжки майна.

На жаль, заволодіння чужим майном є досить поширеним видом злочину сьогодення, в тому числі і викрадення домашніх тварин. Але іноді, крадіжку можуть перекваліфікувати у привласнення майна, наприклад при розподілі майна подружжя, тим більше після розлучення [4].

Враховуючи велике завантаження співробітників Національної поліції, вони вкрай неохоче розслідують такі сімейні справи, хоча, згідно законодавства таке правопорушення кваліфікується як злочин. Тому правоохоронці зобов'язані реєструвати такі звернення, однак, досить часто, заявники вимушені вирішувати такі питання самотужки.

Тому чоловік, власник собаки, звернувся до приватного детективного агентства із проханням встановити місце знаходження його собаки. Так як стандартні методи впливу не діяли, знадобилось піти на певні хитрощі. Було відомо, що дружина знімає будинок, але де вона не казала навіть поліції. Вдома її батьків чоловік собаку не знайшов, тому, один з варіантів, що собака мешкає у будинку, яку знімає колишня дружина. Треба було встановити місце тимчасового проживання колишньої дружини, для перевірки даної версії. Для цього замовник запросив свою колишню дружину до себе до дому (будинок знаходився за містом) зустрітися разом із адвокатами ввечері та вирішити остаточно це питання. Дружина погодилась але під час розмови все рівно відмовилась повертати собаку законному володарю. Під час розмови детективи зафіксували транспортний засіб на якому приїхала дана громадянка та сфотографували протектор її коліс і сліди, які вона залишає на землі. Оскільки в Україні встановлення будь-яких технічних засобів на автотранспорт, без згоди власника, є протизаконними (як і візуальне спостереження), тому вибір методу пошуку тимчасового місця проживання колишньої дружини мав бути в

межах чинного законодавства [5], тобто знаходитись у відкритому доступі. У цьому разі досліджувалася інформація висвітлена в соціальних мережах колишньої дружини та класичний трасологічний метод порівняння відбитків шин.

Розрізняють два види слідів коліс автотранспорту: поверхневі та об'ємні. До першого виду відносяться сліди нашарування (машина проїхала забруднений відрізок дороги і далі поїхала по сухому асфальту залишаючи забруднений слід) та відшаруванні. Об'ємні сліди утворюються внаслідок залишкової деформації ґрунту та передають тривимірну копію бігової поверхні протектора [1, с. 173].

В ході вивчення соціальної сторінки дружини, було встановлено її місце перебування (вона відмічала своє місце перебування за допомогою геолокації: так, на більшості фото, де був зображений будинок та розшукувана собака, була відмітка де та коли було зроблено даний знімок). Було встановлено місто та приблизний район мешкання колишньої дружини і ймовірного перебування собаки. Таким чином, вивчення і аналіз інформації в соціальній мережі є також одним із аспектів криміналістики, так як це не що інше, як пошук слідів.

Коли машина колишньої дружини рушила з місця, дана інформація була передана команді детективів, які знаходились в районі згідно визначеної геолокації. Ми вже знали які сліди залишає її автомобіль, а так як дорога в приватному секторі була з пилу та піску, сліди шин чітко відстежувались. Ми порівняли сліди протекторів біля будинку замовника, які залишив автомобіль дружини, та сліди, які були залишені в приватному секторі. По ходу відбитків коліс та характерному сліду розвороту шин «хвіст ластівки» вдалося встановити будинок, у двір якого заїхала машина дружини. При наближенні до будинку було чітко чути лай великої собаки. Дана адреса була передана замовнику, а потім і правоохоронним органам. На підставі рішення суду та заяви до поліції про привласнення чужого майна, поліція мала всі підстави для вилучення тварини і повернення її справжньому власнику. Таким чином, завдяки базовим знанням трасології приватні детективи змогли допомогти повернути майно законному власнику та зробити «міст» для взаємодії між детективами та правоохоронцями.

У сучасному інформаційному суспільстві та технічному прогресі класичні методи криміналістики не застаріли, а навпаки, – є важливим інструментом в ході розслідування кримінальних правопорушень. Класичні криміналістичні методи дозволяють знаходити нові можливості для вдосконалення своєї дії направленої на виявлення, ідентифікування та аналіз слідів. Це дає можливість прискорити чи попередити правопорушення як правоохоронцям, так і приватним детективам.

Список використаних джерел

1. Криміналістика : учебник / под ред. Е. П. Ищенко. – М. : Юристъ, 2000. – 724 с.
2. Пясковський В. В. Криміналістика : підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексєєв та ін. – Київ : Центр учб. літ., 2015. – 544 с.
3. Корниенко Н. А. Следычеловека в криминалистике / Н. А. Корниенко. – СПб : Питер, 2001. – 68 с.
4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page6>. – Назва з екрана.
5. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>. – Назва з екрана.

Бурбело Богдан Анатолійович, викладач кафедри криміналістики та судової експертології Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ І ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

Розслідування правопорушень, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв, вибухових речовин викликає певні труднощі, які полягають у збереженні слідової картини після вибуху, своєчасності проведення огляду місця події, вилученні слідів вибуху вибухового пристрою та їх дослідженні. Існує особлива потреба використання під час